

Als je het over natuur hebt, dan horen daar dieren bij. Bij natuurbeheer moet daarom ook rekening gehouden worden met dieren. Utrechts Landschap streeft ernaar om natuur in hoge mate zelf te laten bepalen welke aantallen dieren in een gebied voorkomen. Het voordeel daarvan is dat natuurlijke processen hun gang kunnen gaan en er een evenwicht ontstaat tussen aanwezige dieren en planten in een gebied.

Utrechts Landschap staat letterlijk en figuurlijk middenin de maatschappij. Het welzijn van de dieren en de kwaliteit van het natuurbeheer staat bij ons voorop. In de gebieden vindt daarom in principe geen jacht, faunabeheer of schadebestrijding plaats, tenzij er sprake is van een specifieke reden die aansluit bij onze doelstellingen of plaats in de maatschappij. Utrechts Landschap komt namelijk ook regelmatig voor dilemma's te staan. Dieren steken immers grenzen over waardoor we goede afspraken moeten maken met onze burens over faunabeheer. Ook hebben we te maken met landelijk of provinciaal beleid, wanneer er bijvoorbeeld sprake is van invasieve exoten of bedreigingen voor de volksgezondheid. In zulke gevallen zal Utrechts Landschap moeten optreden om dit op de beste manier op te lossen.

In de beleidsnotitie faunabeheer is beschreven op welke manier Utrechts Landschap omgaat met jacht, beheer en schadebestrijding. Hieronder kunt u de samenvatting hiervan inzien.

Faunabeheer

Faunabeheer betekent dat er wordt ingegrepen op de aantallen (populatieomvang) van een bepaalde diersoort. Dat gebeurt meestal via afschot, waarbij altijd eerst alternatieven worden onderzocht. Redenen hiervoor zijn bijvoorbeeld grote landbouwschade die wordt veroorzaakt door dieren of als er veiligheidsrisico's zijn. De Wet natuurbescherming bepaalt in Nederland wat dan wel en niet is toegestaan.

Wet natuurbescherming

De [Wet natuurbescherming](#) stelt dat dieren en planten in het wild beschermd zijn. Alleen onder bepaalde omstandigheden kan daarvan afgeweken worden. Er wordt dan onderscheid gemaakt tussen jacht, beheer en schadebestrijding.

- Jacht
Het bemachtigen, doden of met oog daarop opsporen van wild. Het gaat hierbij vooral om oogsten uit de natuur, waarbij beheer of schadebestrijding geen hoofddoel is.
- Schadebestrijding
Het verjagen en/of bestrijden van soorten die belangrijke schade veroorzaken aan gewassen, vee, bossen en bedrijfsmatige visserij en wateren of fauna.
- Beheer
Het beperken van de populatie van bepaalde soorten die volgens het provinciale faunabeheerplan in populatie op een bepaald niveau gehouden moeten worden.

Damherten Plantage Willem III

Vos – Foto's: Renk Ruiters

Algemeen beleid

In de gebieden van Utrechts Landschap vindt *geen jacht* plaats. Bestaande jachtcontracten worden (indien mogelijk) uit gefaseerd. Voor schadebestrijding en beheer hanteert Utrechts Landschap in de gebieden een *nee, tenzij-beleid*. Dat betekent dat er geen populatiebeheer of schadebestrijding plaatsvindt, tenzij er sprake is van een specifieke reden die aansluit op onze doelstellingen of onze plaats in de maatschappij. Deze redenen zijn:

- Beschermen van andere soorten die belangrijk zijn voor de biodiversiteit in het gebied
- Veiligheid en gezondheid van mensen
- Grote schade aan landbouw, bosbouw of cultuurhistorische gewassen (grienden, hakhout en akkerreservaten)
- Onnodig lijden van dieren

Beoordelingstraject

Bij beheer en schadebestrijding moet er eerst een beoordeling plaatsvinden of afschot daadwerkelijk nodig en zinvol zal zijn. Dat gebeurt aan de hand van de volgende criteria:

- het probleem moet in kaart gebracht worden door tellingen, waarnemingen, etc. (één van de bovenstaande criteria)
- alternatieve oplossingen voor het probleem moeten eerst op haalbaarheid worden onderzocht.
- afschot moet daadwerkelijk bijdragen aan het oplossen van het probleem en bij voorkeur deel uitmaken van een samenhangend pakket van maatregelen
- afschot moet zo worden georganiseerd dat verstoring en leed van dieren zo veel mogelijk worden beperkt.

Financiële compensatie van schade verdient de voorkeur boven afschot. Utrechts Landschap vergoedt geen schade aan derden. De geleden schade en maatregelen ter voorkoming van schade worden betaald door degene die schade ondervindt. Het [Faunafonds](#) kan hierbij helpen.

Beleid per soortgroep

Een aantal soortgroepen is specifiek opgenomen in het faunabeleid van het Utrechts Landschap. Dit zijn soortgroepen die in faunabeheer meer aandacht krijgen, voornamelijk door provinciaal of landelijk beleid.

- Predatoren.

Van sommige predatoren, zoals de vos en kraai, is bekend dat ze veel invloed kunnen hebben op de aanwezigheid van (zeldzame) grondbroeders en zangvogels. Als deze soorten zijn opgenomen in het beheerplan, kan ervoor gekozen worden om hun predatoren te beheren. Om tot dit besluit te komen, wordt er eerst gekeken of er voor het gebied ingezet wordt op natuurlijke processen of sturing door beheer. Indien er tot afschot wordt overgegaan, wordt dit gedaan in de geschikteste periode.

- Reeën

In onze gebieden worden geen reeën geschoten, tenzij er sprake is van grote schade aan cultuurhistorische grienden of hakhout, veel aanrijdingen plaatsvinden of er sprake is van onnodig lijden. Wanneer er tot afschot overgegaan moet worden, blijft 30% van het afschot vanuit ecologisch perspectief achter in het gebied. Hier leven namelijk weer andere dieren (aaseters) van, zoals buizerds, raven, bunzings en vossen. Utrechts Landschap zet zich actief in voor het behoud van een gezonde reeënpopulatie en neemt deel aan alle relevante reewildcommissies, waar we ons reeënbeleid uitdragen. Ook pleit Utrechts Landschap voor terrein- of wegaanpassingen om schade en aanrijdingen te voorkomen.

- Grote hoefdieren

Voor wilde zwijnen en damherten geldt er een provinciaal nulstandbeleid. Deze soorten mogen niet in het wild voorkomen in de provincie Utrecht. Op Plantage Willem III wordt een uitzondering gemaakt voor een groep damherten, mits deze beheerd wordt. Utrechts Landschap pleit voor uitbreiding van het leefgebied van damherten in de provincie. Ook vindt Utrechts Landschap dat wilde zwijnen een belangrijke bijdrage leveren aan de biodiversiteit en pleit voor het opheffen van het nulstandbeleid.

Edelherten mogen in kleine groepen voorkomen als ze op eigen kracht onze gebieden bereiken. Voorwaarde van de provincie Utrecht is dat Utrechts Landschap de edelherten dan zal beheren om de dichtheden daarvan laag te houden.

- Ganzen

De grote aantallen zomerganzen zorgen in Nederland voor veel overlast en schade. Utrechts Landschap is gebonden aan afspraken van de provincie Utrecht over ganzenbeheer. Dat betekent dat er in onze gebieden reductie van zomerganzen plaatsvindt, mits er geen grote negatieve effecten op andere natuurwaarden optreden. Voorwaarde van Utrechts Landschap is hierbij dat de winterrust voor internationaal beschermde trekganzen die in Nederland overwinteren, gegarandeerd is in de provincie Utrecht.

- Exoten

Exoten zijn soorten die zich vanuit andere gebieden hier gevestigd hebben en hier niet thuis horen. Utrechts Landschap kan tot bestrijding van exoten overgaan, als ze een aanneembare invloed hebben op de inheemse vegetatie en/of fauna. Voorbeelden zijn de nijlgans en grote Canadese gans. Ook is Utrechts Landschap verplicht door het Rijk of de provincie om invasieve exoten te bestrijden. Dit zijn exoten zoals de wasbeerhond, rosse stekelstaart, wasbeer, muntjak en nerts, die een direct gevaar vormen voor inheemse soorten.

Organisatie

Utrechts Landschap zorgt ervoor dat schadebestrijding en faunabeheer, indien nodig, met de grootste zorg worden uitgevoerd. Verstoring wordt zoveel mogelijk vermeden, onder andere door gebruik van geluidsdempers. De boswachters zijn zelf jachthouder dus verantwoordelijk voor de uitvoering ervan in hun gebieden. Hierbij worden onze eigen terreinmedewerkers ingezet, waardoor we het beheer in onze eigen hand kunnen houden. Als er externen worden betrokken, dan vindt dit plaats onder begeleiding en schriftelijke voorwaarden.

Wanneer er wordt overgegaan op schadebestrijding of faunabeheer, dan gebeurt dit op basis van een ecologische onderbouwing. Hierbij wordt een advies en plan van aanpak opgesteld door de boswachter en ecooloog aan de hand van het faunabeheerbeleid. Het advies wordt schriftelijk vastgesteld door het hoofd terreinbeheer. Evaluatie is onderdeel van het reguliere monitoringsprogramma, waarbij het interne faunabeheerbeleid geëvalueerd wordt.